

ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่:**กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิต****มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)*****THE EFFECTS OF BLENDED LEARNING IN THE NEW NORMAL : PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITY OF SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY PRASARNMIT
DEMONSTRATION SCHOOL (SECONDARY)**

ธนลาวัลย์ เพียรคำ*, ทิชากรซ์ อาทิตวรากุล, ณัฐฐาทิพ จันทรผล

Thanalawan Peakha, Thichakorn Arthitwarakul, Nattatip Junphol

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary), Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: chusri_science@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้สอน และความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้น วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ จากแนวคิด ทฤษฎีและสำรวจความพร้อมของนักเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สอน จำนวน 30 คน ผู้ปกครอง จำนวน 255 คน และนักเรียน ปีการศึกษา 2564 แบ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 105 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 220 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้น แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 ปฏิบัติการสอนแบบผสมผสานผ่านกระบวนการ PLC และระยะที่ 3 ทบทวนไตร่ตรองและสะท้อนผลการปฏิบัติ 2) ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ดังนี้ 2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ พบว่า นักเรียนร้อยละ 81.20 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด 2.3) ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 83.80 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด 2.4) ความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ พบว่า ผู้สอนร้อยละ 79.60 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน, สภาวะการณ์ใหม่, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

* Received April 2, 2024; Revised April 25, 2024; Accepted April 29, 2024

Abstract

This aims of this research was to 1) Synthesize of blended learning in the New Normal model and 2) Study the effectiveness of learning model in learning achievement, students' satisfaction, teachers' satisfaction, and parents satisfaction with the learning model. The study was conducted in two phases, phase 1 was the synthesis of blended learning in the New Normal process from theoretical concepts and exploring student readiness to be analyzed as a conceptual framework for various models, and phase 2 was the study process on effectiveness of blended learning in the New Normal. The research samples in this study were 30 teachers, 255 parents and students in semester 1 of 2021 academic year. All students in this study were 105 students from lower secondary level and 220 students from high school level from group sampling. The results were: 1) The developed blended learning in the New Normal model were done in 3 stages which are Stage 1: Preparation, Stage 2: Teaching employed blended learning and PLC, and Stage 3: Revision and Reflection 2) The effectiveness of blended learning in the New Normal model were as follows, 2.1) Students' learning achievement was 70 percent significantly higher than the criteria after taking the learning. 2.2) Students' satisfaction with learning shows that 81.20 percent of the students' satisfaction were at a high to a highest level. 2.3) Parents' satisfaction with learning shows that 83.80 percent of the parents' satisfaction were at a high to a highest level. 2.4) Teachers' satisfaction with learning shows that 79.60 percent of the teachers' satisfaction were at a high to a highest level.

Keywords: Blended Learning, New Normal, Professional Learning Community

บทนำ

สถานการณ์ COVID - 19 ถือเป็น “จุดเปลี่ยน” ครั้งใหญ่ของวงการศึกษามิทุกระดับชั้นเรียนแทบจะทันที โดยมีการนำ “เทคโนโลยี” มาใช้กับการเรียนการสอน ทำให้ต้องปรับตัวครั้งใหญ่ทั้งนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับชั้นของการศึกษา ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกต่างก็ปรับตัวกันขนานใหญ่ มีการประกาศใช้การเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ มีทั้งเสมือนจริง (Virtual Education) หรือการออกแบบการเรียนการสอนให้อยู่บนระบบ Cloud และใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน เพื่อผู้เรียนสามารถเรียนได้จากทางไกล ทั้งยังมีแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการศึกษา เพราะเทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนบทบาทครูผู้สอน จากที่เคยเป็นผู้ชี้แนะ ไปสู่การเป็นผู้สนับสนุน และให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน การนำเทคโนโลยีด้านการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน ช่วยให้การนำเสนอเนื้อหาการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียนและครูได้มากขึ้น ทั้งยังทำให้เราได้รู้จักแพลตฟอร์มเทคโนโลยีมากมายที่ถูกนำมาใช้กับการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ สำหรับประเทศไทย สถานศึกษาหลายแห่งได้เลือกประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มการสอนออนไลน์ที่เหมาะสม อาทิ Microsoft Team, Google Classroom, Zoom, หรือ Google Meet ขึ้นอยู่กับลักษณะการเรียนการสอน แต่ละรายวิชา และ สุทธิย์ เมฆินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) กล่าวว่ากระทรวง อว. ร่วมกับบริษัท ไมโครซอฟท์ (ประเทศไทย) ในการนำนวัตกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน ไมโครซอฟท์ ทีมส์ กับบริการไมโครซอฟท์ ออฟฟิศ 365 เอ 1 (Microsoft Office 365 A1) สู่โรงเรียนสาธิต จำนวน 96 แห่ง โดยโรงเรียนสาธิตต้องเป็นต้นแบบ ด้วยการนำหลักสูตรต่าง ๆ ในสาระวิชาต่าง ๆ ช่วยกันสร้างในบริบทของออนไลน์ที่ไม่ติดขัดอยู่กับการเรียนการสอนในระบบปกติเท่านั้น มีการวิจัยพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรมต่าง ๆ ทั้งออนไลน์ ออฟไลน์ การใช้ AI เป็นตัวช่วยของครูและนักเรียน และถ่ายทอดออกไปยังโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่ว ๆ ไป โดย อว.พร้อมที่จะสนับสนุนองค์ความรู้ และแพลตฟอร์มต่าง ๆ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563) ทั้งนี้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้แพลตฟอร์ม Microsoft Team ซึ่งผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านบรรยากาศในชั้นเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมากในทุกด้าน ในการนี้เพื่อเป็นการเชื่อมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้อำนวยการ คณะกรรมการวิชาการและคณะผู้วิจัยจึงได้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 ที่เป็นสภาวะการณ์ใหม่ ซึ่งอาจเป็นความปกติใหม่ของการมาเรียนที่โรงเรียน ความปกติใหม่ของการนั่งเรียน ความปกติใหม่ของการเล่นกับเพื่อน ความปกติใหม่ของการสอนของอาจารย์ผู้สอน ความปกติใหม่ของวิธีการเรียน ฯลฯ

สภาวะการณ์ใหม่ (New normal) ในการเรียนรู้ หมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ซึ่งแต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้สอนและผู้เรียนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเกิดหรือเกิดวิกฤติบางอย่างส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จนทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐานใหม่ของการเรียนรู้ ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้ในยุค new normal เป็นการออกแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ ประเมินตนเอง นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเอง มีจุดเน้นอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึก คือ รู้จริง รู้ชัด นำไปประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ โดยสภาพ New normal ทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID - 19 จะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่มีช่องทางสำหรับเข้าถึงที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่องทางการเรียนรู้ออนไลน์ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีอุปกรณ์อันชาญฉลาด (Smart devices) เป็นของตัวเอง และจะใช้เป็นประโยชน์ในการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น ติดต่อสื่อสารกับผู้สอนแบบ real time ผู้เรียนจะมีวิธีการเรียนรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งเรียนรู้วิธีการพัฒนาวิสัยทัศน์ในตนเอง เพื่อที่จะสามารถกำหนดเป้าหมายทางการเรียนรู้ แสวงหาวิธีการเรียนรู้ ควบคุมและกำกับตนเองในการเรียนรู้ รวมทั้งประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2563) ทั้งนี้ในสภาวะการณ์ใหม่ การเรียนรู้แบบผสมผสานถือเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เป็นการรวมกันของการเรียนรู้ออนไลน์ (online Learning) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face to Face Learning) ซึ่งจะใช้การเรียนรู้ทั้งสองแบบนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น (Reidsema, C. et al., 2017) เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่รวมเอารูปแบบการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายมาผสมผสานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นสูง (Driscoll, M., 2002) ได้นิยามการเรียนการสอนแบบผสมผสานว่าเป็นการผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนกับการทำงานจริง นอกจากนี้นวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาที่สำคัญ คือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC ซึ่งเป็นนวัตกรรมของการพัฒนาคุณภาพการทางศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยเป็นความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเดียวกันคือเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน จนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สามารถทำให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนสมรรถนะอื่น ๆ และยังส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนมีความรู้ เกิดความคิด ตลอดจนมีทักษะและสมรรถนะด้านต่าง ๆ ตามที่กลุ่มนำมาเป็นประเด็นการเรียนรู้และพัฒนา (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา, 2562)

ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า ทางคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนในสภาวะการณ์ใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทการพัฒนาการเรียนของแต่ละโรงเรียนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังใช้รูปแบบฯ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
 - 2.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบฯ
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบฯ
 - 2.4 ศึกษาความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

การดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎี เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบฯ
2. สำนวความพร้อมของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่
3. สร้างต้นแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้
4. ผู้วิจัยนำ (ร่าง) ต้นแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ และความครอบคลุมของกระบวนการ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ ดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการสอนออนไลน์หรือการสอนแบบผสมผสาน จำนวน 2 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอน จำนวน 2 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 1 คน โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) รูปแบบฯ ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาความเหมาะสมอิงเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ และคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

เกณฑ์การประเมินความเหมาะสม

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ มากที่สุด
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ มาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ ปานกลาง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ น้อย
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมินความเป็นไปได้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบฯ มาคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายเป็นความเรียง ส่วนคำถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และนำเสนอข้อมูลโดยการตีความสรุปข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยพิจารณาผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ฯ แล้วปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความเหมาะสม ชัดเจน มากขึ้น

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบฯ กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง กระบวนการมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สอนห้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 255 คน และนักเรียน ปีการศึกษา 2564 แบ่งเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้องเรียน 35 คน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทางโรงเรียนจำแนกเป็นวิชาเอก จำนวน 28 วิชาเอก ซึ่งจัดเป็น 3 กลุ่มสาขาดังนี้

1. กลุ่มวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 10 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกวิทยาศาสตร์ วิชาเอกวิทยาศาสตร์ GSH (Global Health Science) วิชาเอกวิทยาศาสตร์ SGS (Smart Global Science) วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาเอกคณิตศาสตร์ - วิศวกรรมศาสตร์ (Mathematic Engineering) วิชาเอก DE (Digital Engineer) วิชาเอก MT (Multimedia Technology) วิชาเอก IT (Information Technology) วิชาเอกวิศวกรรมศาสตร์ - ปัญญาประดิษฐ์ (E - AI) และวิชาเอกพลศึกษาและภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. กลุ่มมนุษยศาสตร์ ประกอบด้วย 8 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาเอกภาษาอังกฤษ IEM (Innovative English Major) วิชาเอกภาษาอังกฤษ - เอเชีย วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส วิชาเอกภาษาจีน วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น วิชาเอกนันทนาการและภาษาเพื่อการท่องเที่ยว และวิชาเอกอาหารการโรงแรมและภาษาเพื่อการสื่อสาร

3. กลุ่มศิลปกรรมศาสตร์ ประกอบด้วย 10 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกทัศนศิลป์ วิชาเอกแอนิเมชัน วิชาเอก Digital Media Art วิชาเอกออกแบบ วิชาเอกออกแบบแฟชั่น วิชาเอกออกแบบจิเวลรี วิชาเอกวิทยาศาสตร์ ศิลปะ (Art Science) วิชาเอกภาพยนตร์ดิจิทัล (Digital Film) วิชาเอกศิลปะการแสดงและภาษาเพื่อการสื่อสาร และวิชาเอกดุริยางคศิลป์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างกลุ่มสาขาละ 1 วิชาเอก ได้กลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาเอกคณิตศาสตร์ - วิศวกรรมศาสตร์ วิชาเอกนันทนาการและภาษาเพื่อการท่องเที่ยว วิชาเอกภาพยนตร์ดิจิทัล รวม 3 ห้องเรียน 90 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาเอกวิทยาศาสตร์ SGS วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น วิชาเอกทัศนศิลป์ รวม 3 ห้องเรียน 70 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาเอกศิลปะการแสดงและภาษาเพื่อการสื่อสาร รวม 3 ห้องเรียน 60 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ๓ ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบ ๓ และความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ ๓

วิธีดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2

1. ชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ให้อาจารย์ผู้สอนทุกระดับชั้นทราบ
2. ชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่

3. อาจารย์ผู้สอนดำเนินการสอนตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ที่พัฒนาขึ้น
4. ระหว่างการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้น อาจารย์ผู้สอนและผู้ช่วยจะสังเกตพฤติกรรม การตอบคำถาม การมีส่วนร่วม บรรยากาศในการเรียน และเขียนบันทึกหลังการสอน แล้วนำข้อมูลมาสะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะสอนแล้วยังสังเกตได้จากวิดีโอบันทึกการสอนใน Microsoft teams

5. หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้น อาจารย์ผู้สอนและผู้ช่วยจะให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ๓ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์

6. คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบ ๓ และความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ ๓ ด้วยแบบสอบถามออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรตาม แบ่งเป็น 4 ฉบับ ได้แก่

2.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ๓

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบฯ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบฯ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง นอกจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ผู้วิจัยยังได้ออกแบบคู่มือประกอบการใช้รูปแบบ ฯ ซึ่งภายในคู่มือประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแบบบันทึกสะท้อนคิด ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรตาม ดำเนินการสร้างเครื่องมือ 4 ฉบับ ดังนี้ 1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบฯ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบฯ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบฯ

สำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดำเนินการสร้างโดยอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชา โดยผ่านการประเมินคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพด้านความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ส่วนขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ คือ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรที่ศึกษา เพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรและกรอบการวัดตัวแปร สร้างข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นเนื้อหาที่ต้องการถาม และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามศัพท์ โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) และให้พิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยระยะนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบฯ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติบรรยายจะใช้การวิเคราะห์ ความถี่ ร้อยละ
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบลักษณะภาพรวมของตัวแปรตามด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
3. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยสถิติอนุมานโดยใช้การวิเคราะห์ one sample t - test เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกสะท้อนคิด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเตรียมพร้อมของฝ่ายวิชาการ

- กำหนดรูปแบบการดำเนินการโดยเลือกใช้ Microsoft Teams
- สร้างความเข้าใจกับผู้สอนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- จัดตารางการปฏิบัติงานและการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ประสานงาน สื่อสารทำความเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน
- สำรวจความพร้อมของผู้สอนและนักเรียน เพื่อเตรียมการดูแลช่วยเหลือ
- วางแผน กำกับติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์

การเตรียมพร้อมของฝ่ายไอที

- จัดทำคู่มือการใช้งาน Microsoft Teams สำหรับผู้สอน และนักเรียน
- จัดอบรมการใช้งาน Microsoft Teams ให้แก่ผู้สอน
- มีช่องทางติดต่อสื่อสารสำหรับผู้สอนเพื่อขอคำแนะนำเมื่อพบปัญหาการใช้งาน
- มีช่องทางติดต่อสื่อสารสำหรับนักเรียนเพื่อขอคำแนะนำเมื่อพบปัญหาการใช้งาน

การเตรียมพร้อมของฝ่ายโสตทัศนศึกษา

- เตรียมสตูดิโอสำหรับถ่ายทำคลิปวิดีโอประกอบการสอน

การเตรียมพร้อมของผู้สอน ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

KNOW TOOLS: ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งาน Microsoft Team โดยศึกษาจากคู่มือ คลิปวิดีโอ อบรมการใช้งานกับทีม IT และก่อนสอนจริงจะให้อาจารย์ทดลองสอนในกลุ่ม PLC โดยมีทีม IT คอยให้คำแนะนำ

KNOW STUDENT: รู้จักผู้เรียน โดยการสำรวจความพร้อมของผู้เรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้เรียนออนไลน์ ความเร็วอินเทอร์เน็ต การสนับสนุนของผู้ปกครอง และความพร้อมด้านจิตใจ

KNOW CONTENT: รู้เนื้อหา เขียนกำหนดการสอน ออกแบบการสอน เตรียมเอกสารประกอบการสอน สื่อประกอบการสอน คลิปวิดีโอประกอบการสอน และวิธีการวัดผล

KNOW PLC: รู้กระบวนการ PLC ชุมชนครูออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แร่สื่อการสอน แร่ประสบการณ์ ร่วมมือกันแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพในทิศทางเดียวกัน

ระยะที่ 2 ปฏิบัติการสอนแบบผสมผสานผ่านกระบวนการ PLC

ระยะนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างจัดการเรียนในห้องเรียนและเรียนรู้ออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams โดยอาจารย์ผู้สอนและทีมสนับสนุนจะทำงานร่วมกันด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC - Professional Learning Communities) ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันของผู้สอนที่มีแรงบันดาลใจทุ่มเททำงานสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเชื่อว่าจะก่อพลังขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะช่วยสร้างห้องเรียนออนไลน์และออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ขยายองค์ความรู้ออกไปอย่างไม่มีสิ้นสุดและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน “รักที่จะเรียนรู้” ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมก่อนสังเกตการสอน

ผู้สอนและทีมสนับสนุนประชุมก่อนสังเกตการสอนเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับขั้นตอนการสังเกตการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการสอน ตลอดจนการเสริมแรงเสริมกำลังใจซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสังเกตการสอน

ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ และออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams และทีมสนับสนุนเข้าสังเกตการสอน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนออนไลน์ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

INTRO เชกชื่อ ทักทาย ทำความรู้จักกัน ชักถาม พูดคุย และนำเข้าสู่บทเรียน

ACTIVITY กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างทั่วถึง กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว สนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนออนไลน์

EVALUATION สรุปบทเรียนด้วยคำถามทบทวนสั้น ๆ และสะท้อนผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมหลังสังเกตการสอน

ผู้สอนและทีมสนับสนุนประชุมหลังการสอนโดยเน้นให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ที่ช่วยให้ผู้สอนมีความมุ่งมั่นและพยายามที่จะเรียนรู้ ตลอดจนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ชื่นชมการใช้ความพยายามและความมุ่งมั่น สะท้อนจุดดีและจุดที่ต้องพัฒนา พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

ระยะที่ 3 ทบทวนไตร่ตรองและสะท้อนผลการปฏิบัติ

ระยะนี้ดำเนินการหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยทีมสนับสนุนและผู้สอนจะร่วมกันทบทวนการดำเนินงานทั้งหมดและร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อทบทวนรูปแบบของการดำเนินการ โดยมีข้อมูลประกอบการพิจารณาสะท้อนผล ได้แก่ ผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ความพึงพอใจของผู้สอน และความคิดเห็นของผู้สอนจากแบบบันทึกการสอน

ทั้งนี้ ผลการนำเสนอรูปแบบจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับรองรูปแบบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และในด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ ด้านขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบฯ ด้านขั้นตอนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และด้านการประเมินผลตามรูปแบบฯ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ฯ พบว่า นักเรียนร้อยละ 81.20 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

2.3 ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบ ฯ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 83.80 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

2.4 ความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ ฯ พบว่า ผู้สอนร้อยละ 79.60 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ : กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และระยะที่ 3 ทบทวนไตร่ตรองและสะท้อนผลการปฏิบัติ มีประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบการเรียน

การสอนครั้งนี้พัฒนาภายใต้สถานการณ์วิกฤตที่ทุกคนกำลังเผชิญจึงเกิดแรงผลักดันและให้เกิดความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาจากวิกฤตซึ่งส่งผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับด้านการศึกษา ในวงการการศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ มีการนำระบบการเรียนการสอนออนไลน์ เข้ามาปรับใช้ (Aieminthra, G., 2020) ผ่านทางออนไลน์ด้วยเครื่องมือทันสมัยต่าง ๆ เช่น 1) ผู้สอนสามารถบันทึก วิดีโอการสอนของตนแล้วแจกจ่ายให้ผู้เรียนผ่านระบบจัดเก็บข้อมูลแบบคลาวด์ (Cloud Storage) ด้วย Google Drive หรือ Microsoft One Drive หรือ Microsoft Stream แล้วจำกัดสิทธิการเข้าถึงของผู้เรียน 2) ผู้สอนสามารถถ่ายทอดสด การสอนผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Meet 3) ผู้สอน สามารถสร้างและใช้งานห้องเรียนออนไลน์ (E - Classroom) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Classroom ซึ่งเครื่องมือทั้งคู่มิควมลักษณะที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น การแจกจ่ายเอกสารประกอบการสอน การสนทนา การสร้างกระดาน ถามตอบ การมอบหมายงานหรือสั่งการบ้าน การตรวจงาน การสร้างแบบทดสอบ และการให้คะแนน เป็นต้น 4) ผู้สอนสามารถสร้างและทำเอกสารการสอน เอกสารต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดเก็บข้อมูลและ แลกเปลี่ยนไฟล์ ข้อมูลกันด้วย Microsoft Office 365 หรือ Google Drive 5) ผู้สอนสามารถใช้ Microsoft Teams ซึ่งเครื่องมือที่มีคุณลักษณะสำหรับสื่อสารระดับองค์กร เช่น การสร้างกลุ่มงาน การสนทนากลุ่ม วางแผนงาน ติดตาม ความคืบหน้า และการนัดหมาย เป็นต้น 6) ผู้สอนสามารถสอนสดออนไลน์ผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Meet เป็นต้น (Office of Computer Services (KMITL), 2020) ทั้งนี้การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานครั้งนี้ยังคำนึงถึงประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพ ผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน เป็นความร่วมมือร่วมกันทางวิชาการของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562) นอกจากนี้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือให้ครูเป็นผู้ลงมือกระทำ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่วงการศึกษา ไม่ใช่ ปล่อยให้ครูเป็นผู้ถูกกระทำอยู่เรื่อยไป หรือเป็นเครื่องมือในการปลดปล่อยครูออกจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจสู่ ความสัมพันธ์ในแนวราบ โดยครูร่วมกันสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับวงการการศึกษาเป็นการรวมตัวกันของครู เพื่อทำงานอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การนำประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ และนวัตกรรมที่ใช้อย่างสร้างสรรค์ที่ตนเองปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนแบ่งปันหรือยกระดับความรู้ในการทำหน้าที่ของครูจากประสบการณ์โดยตรง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือสำหรับการรวมกันเป็นชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับ “ปฏิรูป” การเรียนรู้เป็นการปฏิรูปที่ “เกิดจากภายใน” คือ ครูร่วมกันดำเนินการ Bottom Up เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินคู่ขนาน และเสริมแรงกันทั้งจากภายในและภายนอก โดยกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและต่อวิชาชีพ (นวลลออ พลรักษา, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาลัย พรหมชนะ พบว่า ผลการประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากงานวิจัยข้างต้นบ่งบอกถึงชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมากต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา (อาลัย พรหมชนะ, 2564) นอกจากนี้ ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนร้อยละ 81.20 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ผู้ปกครองร้อยละ 83.80 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด และผู้สอนร้อยละ 79.60 มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกริกเกียรติ นรินทร์ ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT

เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีม วิชา เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวัดความพึงพอใจของผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (เกริกเกียรติ นรินทร์, 2563) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาริยา เจะโนะ ที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏว่า ผลการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก (นาริยา เจะโนะ, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ พบว่า มีการดำเนินงาน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และระยะที่ 3 ทบทวน ไตร่ตรองและสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งมีประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับทั้งในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ผู้สอนที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ควรศึกษาองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้ 2) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการเรียนรู้อย่างผสมผสานไปใช้ โดยวางนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการเรียนรู้อย่างผสมผสานไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบท ทั้งทางด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่หลากหลาย และมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสภาวะการณ์ใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประจำปีงบประมาณ 2563

เอกสารอ้างอิง

- เกริกเกียรติ นรินทร์. (2563). การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีม วิชา เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลลออ พลรักษา. (2561). โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 14(2), 55-66.
- นาริยา เจะโนะ. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2563). New normal ทางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563). พลิกวิกฤตเป็นโอกาสเดินทางเตรียมความพร้อมการเรียนรู้ออนไลน์โรงเรียนสาธิต สังกัด อว. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.thailandplus.tv/>
- อาลัย พรหมชนะ. (2564). การยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(2), 660-674.
- Aieminthra, G. (2020). Effects of COVID - 19 Per semester. Retrieved March 19, 2021, from <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/872053>
- Driscoll, M. (2002). Blended Learning: Let's Get beyond the Hype. Retrieved May 21, 2021, from http://www-07.ibm.com/services/pdf/blended_learning
- Office of Computer Services (KMITL). (2020). Introducing tools for remote teaching. And working from home. Retrieved March 19, 2021, from <https://csc.kmitl.ac.th/cscweb-1/archives/12635>
- Reidsema, C. et al. (2017). Introduction to the Flipped Classroom. In C. Reidsema, L. Kavanagh, R. Hadgraft, & N. Smith (Eds.), The Flipped Classroom: Practice and Practices in Higher Education. Singapore: Springer Singapore.